

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-320

23.3.2026

HELP Forsikring AS

Rettshjelp

Advokatkostnader – rimelige og nødvendige?

Sikrede hadde advokatforsikring i HELP og fikk innvilget dekning til ekstern advokat fra 10.10.23 for rimelig og nødvendig advokatbistand iht. offentlig salærsats i tvist om ektefelleskifte. Forsikringen dekket ikke advokatkostnader som oversteg godtgjørelse fastsatt av retten etter tvisteloven § 3-8, og foretaket beholdt seg retten til å stanse løpende betaling om kostnadene oversteg det nødvendige og å foreta full prøving av sakens nødvendige kostnader ved slutfakturerings. Foretaket opplyste også at sikrede iht. vilkårene pliktet å be retten om salærfastsettelse iht. tvisteloven § 3-8 om det anmodet om det. Foretaket ga sikredes nye advokat tilsvarende informasjon 26.9.24. Det dekket så fakturaer fra den nye advokaten, men for faktura av 10.4.25 på kr 96 981,25 inkl. mva. for bistand fra 11.3.25 til 8.4.25 ba det om ytterligere informasjon, og utbetalte først kr 50 000 i a-konto. Senere bestemte foretaket at dette beløpet utgjorde det som iht. vilkårene var rimelig og nødvendig. Foretaket hadde bedt sikrede innhente rettens salærfastsettelse iht. tvisteloven § 3-8, men mottok ikke det. Sikrede hevdet foretaket måtte dekke hele fakturaen fordi det var en tvist med høyt konfliktnivå, omfattende korrespondanse, flere rettsmøter og sikredes advokat hadde brukt mye tid og ressurser på å avklare faktum. Sikrede bemerket også at foretaket dekket advokatens faktura for senere bistand, samt at tingretten hadde akseptert motpartens omkostningsoppgave som var høyere. Foretaket hevdet på sin side at det fra sikredes side var brukt mye tid på forhold som falt utenfor det som var rimelig og nødvendig i skiftetvisten. Nemnda kom til at saken måtte avvises av bevismessige hensyn.

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmål om sikrede kan kreve dekket advokatkostnader på kr 96 981,25 under advokatforsikringen.

Sikrede hadde vært omfattet av LO favør sin individuelle advokatforsikring i HELP (heretter kalt foretaket) siden 20.10.11, og det fulgte av vilkårspkt. 8.3 at medlemmene hadde «krav på advokatbistand for inntil tre millioner per forsikringstilfelle ...», og iht. pkt. 8.4 var egenandelen kr 3 000. I pkt. 10 om «SELSKAPETS PLIKTER OG RETTIGHETER» sto det i pkt. 10.3 «Ved bruk av ekstern advokat etter Medlemmets valg»:

Punkt 9.1 angir når Medlemmet har rett til å bruke ekstern advokat etter eget valg. Hvis Medlemmet vil bruke advokat utenfor HELP Forsikring AS, gis HELP Forsikring AS beskjed om dette straks, om mulig ved registrering av saken, se punkt 5.

Forsikringen dekker advokatbistand så langt saken er omfattet av forsikringsvilkårene, jf. punkt 7.

Medlemmet skal gi HELP Forsikring AS redegjørelse for faktum når tvist er oppstått slik at HELP Forsikring AS får tilstrekkelig grunnlag til å avgjøre dekningsspørsmålet, jf. punkt 7. HELP forsikring AS kan avslå dekning av advokatbistand dersom Selskapet vurderer det slik at kravet ikke vil føre frem.

HELP Forsikring AS dekker inntil tre millioner kroner per forsikringstilfelle. Innenfor denne maksimalgrensen dekkes Medlemmets rimelige og nødvendige advokatkostnader i saken. Advokatmekling dekkes som bestemt i punkt 7.5. Advokatbistanden og -meklingen dekkes med en timesats begrenset oppover til den offentlige salærsatsen (jf. Salærforskriften § 2). Eventuelle kostnader med sakkyndige og vitner dekkes ikke. Kostnader som følge av advokatbytte, dekkes som utgangspunkt ikke, men dekkes likevel der advokatbytte er nødvendig for å få en forsvarlig behandling av saken. Ved uenighet mellom HELP Forsikring AS og Medlemmet om hva som er rimelige og nødvendige kostnader, kan Medlemmet eller advokaten velge å bringe spørsmålet inn for nemndsbehandling eller be Finansklagenemnda avgjøre spørsmålet, se punkt 10.

For tvister som er brakt inn i rettsapparatet, plikter Medlemmet etter anmodning fra HELP Forsikring AS, å begjære at retten fastsetter advokatens godtgjørelse i medhold av tvisteloven § 3-8. HELP Forsikring AS svarer ikke for advokatkostnader som overstiger godtgjørelse fastsatt av retten. Idømte saks kostnader etter tvistelovens regler og rettsgebyrer ved prosess dekkes ikke når Medlemmet har valgt advokat selv.

I vilkårs pkt. 9 om «MEDLEMMETS PLIKTER» sto det:

Medlemmet plikter å opptre lojalt overfor Selskapet, herunder oversende til Selskapet alle relevante dokumenter vedkommende har tilgang til, og som kan ha betydning for saken og dekningen under denne forsikringen. Videre er det en forutsetning at alle spørsmål fra advokaten besvares ærlig og etter beste evne. Medlemmet skal på eget tiltak straks gi opplysninger om alle forhold som kan ha betydning for saken, og skal stille seg til disposisjon, vise frem eiendom, gjenstander og dokumenter etc. i den grad saken krever det. Medlemmet plikter å informere om andre relevante forsikringsordninger vedkommende måtte være berettiget til.

Medlemmet skal ikke selv ta skritt i saker eller overfor motpart/motpartens advokat uten at dette er avtalt med advokaten.

Dersom Medlemmet over tid unnlater å besvare henvendelser fra advokaten eller på annen måte ikke oppfyller sine plikter i henhold til FAL § 8-1 første ledd og forsikringsvilkårene, vil saken stilles i bero til Medlemmet innhenter og fremlegger nødvendige opplysninger. Selskapet har intet ansvar for eventuelt rettstap for Medlemmet som oppstår som følge av at saken er stilt i bero.

Dersom Medlemmet ikke oppfyller sine plikter i henhold til FAL § 8-1 andre til fjerde ledd og forsikringsvilkårene, kan Medlemmet miste retten til dekning under denne forsikringen.

Sikrede meldte sak om ektefelleskifte til foretaket 17.10.23, og fikk 1.11.23 innvilget dekning til ekstern advokat som sikrede selv utpekte fra inngått oppdrag 10.10.23. Det ble informert om at dekning gjaldt rimelig og nødvendig advokatbistand iht. offentlig salærsats på kr 1 180 + mva. pr. time, og at forsikringen ikke dekket advokatkostnader som oversteg godtgjørelse fastsatt av retten etter tvisteloven § 3-8, evt. rettsgebyrer eller idømte kostnader ved bruk av advokat etter eget valg, jf. vilkårs pkt. 10.3. Ellers informerte foretaket om egenandelen, og at:

HELP kan avslå dekning av advokatbistand dersom det vurderes slik at kravet ikke vil føre frem, jf. vilkårene punkt 10.2. Vi forutsetter at du løpende vurderer sannsynligheten for å nå frem med kravet, samt varsler HELP Forsikring AS dersom det inntreffer omstendigheter som svekker sannsynligheten for å nå frem.

Ved fakturering bes det om at Selskapet orienteres om hvor saken står/neste steg. Det bes om at alle fakturaer som sendes HELP Forsikring AS er spesifiserte og merket med saksnummer Vi ber om det faktureres hvert kvartal såfremt det har påløpt advokatutgifter på er enn kr 2 000,-. Timelistene for juridisk bistand må spesifiseres slik at kostnaden ved det arbeid som kreves dekket, kan vurderes i forhold til forsikringens dekningsomfang.

For det tilfellet at det vil påløpe ekstraordinære kostnader i saken bes det om at HELP Forsikring AS varsles. Slike utgifter dekkes ikke uten vårt forutgående samtykke.

HELP forbeholder seg retten til å stanse løpende betaling dersom kostnadene overstiger det nødvendige. Selskapet forbeholder seg uansett retten til å foreta en full prøving av sakens nødvendige kostnader ved slutfakturering.

Ved sakens avslutning forutsettes det at HELP underrettes om utfallet, herunder mottar kopi av dom/forlik ved forkynnelse. Sikrede plikter å be retten om salærfastsettelse i henhold til tvisteloven § 3-8 dersom Selskapet anmoder om det, jf. forsikringsvilkårene punkt 10.3

Foretaket mottok melding om advokatbytte 24.9.24 og sendte tilsvarende dekningsbekreftelse til ny advokat 26.9.24.

Sikredes nye advokat sendte foretaket etter dette flere fakturaer for sin bistand. Da foretaket mottok faktura av 10.4.25 på kr 96 981,25 inkl. mva. for bistand i perioden 11.3.25 – 8.4.25, ba det 14.4.25 om følgende for å kunne ta stilling til denne fakturaen:

- Rettens brev som det vises til i timeliste 18.03.25 og 04.04.25
- Kjennelse som det vises til i timelisten 19.03.25 og 04.04.25
- Orientering om hva bistand fagkyndig gjelder

Sikredes advokat sendte 24.4.25 etterspurt dokumentasjon, men påpekte at han skrev over gjennomsnittet detaljerte timelister, og at disse som regel var selvforklarende. Om fagkyndig bistand bemerket han at det ble tatt kontakt med en person for å få taksert en veteranbil partene var uenige om verdien av på skiftet.

Av vedlagt etterspurt dokumentasjon fulgte brev av 17.3.25 fra tingretten hvor det sto:

Retten viser til frist for partene til 14. mars for å uttale seg og avvisning og utsettelse.

De forhold som fremheves i begjæring om utsatt frist av 12. mars 2025, innebærer ikke gyldig fravær for ..sikrede... Den som er i en rettsak forventes å tilpasse sin arbeids- og livssituasjon slik at en kan ha et møte med sin advokat for å svare på skriv i saken. Uansett er det tale om utpregede rettslige spørsmål som ikke krever lengre kommunikasjon mellom advokat og klient.

Det gis ikke utsatt frist og kjennelse vil komme når den er klar.

I tillegg fulgte tingrettens kjennelse av 19.3.25 som hadde følgende slutning:

1. Punkt 3,4,6,7,8,10,11 og 12 i påstand nedlagt i skriv av 10. mars 2025 avvises.
2. Krav om erstatning fra ..motpart.. varslet i skriv av 21. januar 2025 og 28. februar 2025 avvises.
3. Beslutning: Rettsmøtet den 7. april 2025 utsettes ikke.

I tillegg var tingrettens brev av 4.4.25 vedlagt hvor tingretten opplyste med henvisning til sikredes prosesskriv samme dag, at spørsmålet om habilitet ville bli behandlet ved rettsmøtets oppstart mandag, og videre var det vedlagt tingrettens kjennelse av 4.4.25 som hadde følgende slutning:

1. Begjæringen om stansing tas ikke til følge.
2. Saken utsettes/omberammes ikke.

Foretaket ga 2.5.25 følgende tilbakemelding:

Forsikringen dekker rimelige og nødvendige kostnader til bistand i skiftetvist. I denne saken er kostnadene av et unormalt høyt omfang til å gjelde en skiftetvist. Dette er årsaken til at HELP har vært nødt til å be om ekstra opplysninger i saken.

Det fremgår av oversendte brev og kjennelser at det er forsøkt å få utsatt skiftesaken av ulike årsaker. Hvorvidt disse kostnadene er rimelige og nødvendige, stiller vi spørsmål ved.

Som følge av det høye kostnadsnivået i saken som sådan, aksepterer vi å dekke kr 50 000 av mottatte faktura 116741. Det resterende beløpet må dekkes av klient.

Kunden pålegges i henhold til sine plikter under forsikringsavtalen å be retten om å fastsette salæret jf. tvisteloven § 3-8. Begjæringen må fremmes innen en måned etter forkynnelse av sakens avgjørelse i vedkommende instans.

Inkludert utbetaling av a-konto beløpet på kr 50 000 hadde foretaket totalt utbetalt kr 230 429,69 for juridisk bistand iht. enhver tid gjeldende offentlig salærsats. Dette omfattet syv utbetalinger, herunder en dekning i 2023 til tidligere advokat.

På vegne av sikrede ble det 3.6.25 sendt klage til Finansklagenemnda.

Sikredes advokat sendte foretaket ytterligere en faktura 20.6.25 på kr 73 968,75 for perioden 9.4.25–19.6.25, og etter foretakets anmodning ble det 27.6.25 også sendt inn tingrettens dom av 15.4.25 og bekreftet at det var anmodet om salærfastsettelse fra retten. Ifølge foretaket ble nevnte faktura betalt ved forfall.

I tingrettens dom av 15.4.25 på 30 sider i anledning «skiftetvist i offentlig skiftet ektefellebo» ble sikrede dømt til å betale sakskostnader med kr 398 407 til tidligere ektefelle (heretter kalt E). Under post 5 om «Sakskostnader» ga retten en lengre redegjørelse for hvorfor E ble tilkjent de fulle omkostningene som var krevet. Retten bemerket bl.a. at saken hadde hatt et betydelig omfang og gjaldt potensielt meget store beløp, at med unntak for post 2, så hadde E fått medhold i det vesentlige. Han hadde fått «medhold av betydning helt opp mot grensen for full seier og at tungtveiende grunner taler for å tilkjenne kostnader fullt ut til ..E..». Det sto at «Trykket i saken har ligget på alle de punkter som ..E.. har fått medhold i, eller som er avvist eller frafalt», samt at «Det er lagt vekt på at hun i realiteten har tapt hele saken».

Sikrede har i det vesentlige anført at foretaket må dekke hele advokatens faktura på kr 96 981,25 inkl. mva. iht. vilkårene, samt saksomkostninger knyttet til klagen. Hun viser til at tvisten om ektefelleskifte har hatt høyt konfliktnivå med behov for omfattende korrespondanse, at det er gjennomført flere rettsmøter, og at det er brukt mye tid og ressurser for å avklare faktum i relasjon til ett av tvistepunktene. Fordi motparten har nektet å fremlegge bevis og fremlagt til dels ufullstendig dokumentasjon og noe annet enn det som har vært fremprovosert, så har prosessen tatt tid. Foretaket kan ikke nekte dekning fordi kostnadene i en skiftesak vanligvis er lavere eller velge å betale kun halve fakturaen fordi det synes beløpet er litt høyt. Sakens dokumenter er omfattende med bl.a. et dokumentutdrag for tingretten på 5 439 sider. Fakturaen av 10.4.25 omfattet samtlige forberedelser til og gjennomføringen av et rettsmøte berammet til tre dager. Saken ble begjært utsatt fordi motparten ikke hadde etterkommet fremsatte provokasjoner da rettsmøtet nærmet seg. I brev av 17.3.25 skrev tingretten ikke noe om tidsbruken knyttet til utsettelse eller stansing generelt. Videre bemerker sikrede at da foretaket 14.4.25 ba om ytterligere informasjon, så var det ikke første gang, idet det også hadde gjort det ved tidligere fakturaer, herunder 12.3.25 for faktura mottatt 11.3.25. Sikrede hevder det etter krav fra foretaket er bedt om salærfastsettelse i prosesskrift 22.5.25 iht. tvistel. § 3-8, men sikrede har ikke mottatt dette fra retten. Sikrede bemerker imidlertid at tingretten tilkjente motparten sakens omkostninger iht. salærkrav som var høyere enn sikredes krav. Sikrede viser ellers til at foretaket har dekket advokatens faktura for bistand sendt etter fakturaen av 10.4.25.

Forsikringsforetaket har i det vesentlige anført at det har innvilget dekning for kostnader sikrede har krav på og hevder det har rett til å til å stanse løpende betaling om kostnadene overstiger det nødvendige. Foretaket ville foreta en full prøving av sakens nødvendige kostnader ved slutfakturerings, noe som også forutsatte at sikrede oppfylte sine plikter etter forsikringsavtalen, herunder ba retten fastsette advokatens salær, jf. tvistel. § 3-8, og vilkårspkt. 10.3. Om kostnadene er rimelige og nødvendige, må vurderes på ethvert steg i saken, og det er arbeidet i saken som sådan som skal vurderes, ikke bare den enkelte faktura. Vurderingen bygger på en skjønnsmessig vurdering utfra bl.a. tidsforløp, sakens kompleksitet, forventet arbeid og oppnådd resultat. Dersom forhold på sikredes side har ført til at kostnadene har oversteget det rimelige eller nødvendige, vil ikke disse dekkes. Foretaket dekket først fakturaen av 10.4.25 med kr 50 000 a-konto, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 8-2 andre ledd om delvis oppgjør fordi mottatt dokumentasjon ikke viste om det hadde vært nødvendig med kostnader utover det, og det så langt var fakturert ca. kr 180 000. Kjennelsene og korrespondansen fra retten viste at det hadde vært en rekke forsøk fra sikredes side på å få saken utsatt eller stanset, og at sikrede ikke hadde fått medhold i dette. Foretaket bestrider ikke at advokaten hadde gjort mye arbeid, men det er

spørsmål om dette var rimelig og nødvendig. I tingrettens dom om sakskostnader fremgikk det at sikredes advokat hadde benyttet 61 timer. Fordi det kunne se ut som at kostnadene samlet ville overstige det rimelige og nødvendige i en skiftetvist, krevde foretaket at sikrede anmodet retten fastsette advokatens salær. Foretaket hadde ikke da tatt stilling til hva som utgjorde rimelige og nødvendige kostnader, men ville gjøre det etter at retten hadde fastsatt salæret, idet det utgjør brudd på sikredes plikter etter forsikringsavtalen om sikrede ikke anmoder tingretten om det. Foretaket mottok etter dette ytterligere en faktura 20.6.25 på kr 73 968,75 for 45 timer juridisk bistand som det har dekket. Av timelisten fremgikk det at tingretten hadde avsagt dom som sikrede hadde anket til lagmannsretten. Foretaket bemerker at sikredes advokat må tilpasse sin bistand i forhold til det som er realistisk å nå frem med, og dette gjaldt her særlig arbeid med å få fremskaffe kontoutskrifter banken hadde bestridt at fantes. Selv om sikrede vant frem med ett av punktene i saken, fant retten at sikrede hadde tapt fullstendig og skrev bl.a. på dommen s. 27 at «Hadde saken kun dreid seg om punkt 2 ville kostnadene vært meget små og det ville ikke kommet til tvist». Foretaket mener ut ifra en helhetsvurdering av dokumentert arbeid, medgått tid og sakens omfang og karakter, at det fra sikredes side er brukt mye tid som anses klart utenfor det som er rimelig og nødvendig i saken. Det bemerker at tingrettsdommen gir en god oversikt over saken, at sakens opplysninger nå viser at foretaket har dekket det som er rimelige og nødvendige kostnader i saken så langt, og at sikrede selv må stå ansvarlig for at hennes advokat har måttet bruke langt mer tid enn rimelig og nødvendig i skiftetvisten.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for hele det fakturerte beløpet fra sikredes advokat.

Nemnda mener denne saken reiser bevismessig spørsmål som ikke egner seg for skriftlig saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4.1 bokstav d) hvorefter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom «saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går utover klageorganets effektivitet» og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det følger av Prop. 32 L (2015-2016) under pkt. 10.6.13 at avvisningsregelen kan benyttes der «klageorganet ikke anser tvisten å være egnet for deres behandling, for eksempel på grunn av bevisspørsmål», jf. også FinKN 2017-408 og 2018-077.

Sikrede hevder foretaket må dekke hele fakturaen av 10.4.25 på kr 96 981,25 inkl. mva. for advokatkostnader, og ikke bare kr 50 000 av dette beløpet.

Ifølge vilkårene dekker forsikringen sikredes rimelige og nødvendig advokatkostnader innenfor maksgrensen på kr 3 000 000. Etter utbetalingen av a-konto beløpet på kr 50 000 har foretaket utbetalt totalt kr 230 429,69 for advokatbistand i saken iht. offentlig salærsats. Utgangspunktet for en vurdering av hva som er «rimelige og nødvendige» advokatkostnader vil være hva som er vanlig ressursbruk i skiftetvister. Dette har nemnda ikke grunnlag for å avgjøre. For øvrig må vurderingen ta hensyn til hvilken bistand som etter en helt konkret vurdering vil være nødvendig i aktuelle skiftetvist, jf. FinKN 2024-862:

Spørsmålet om hva som er 'rimelig og nødvendig' avhenger av en konkret skjønnsmessig vurdering under hensyn til hva tvisten gjelder, sikredes økonomiske interesse i saken, hvor lang tid tvisten har pågått og eventuelt hvilket resultat man har oppnådd, jf. FinKN 2018-230 og 2022-497. Nemnda tar imidlertid normalt ikke stilling til dette spørsmålet med mindre det er vurdert i en domstol, jf. FinKN 2018-230 og 2020-747, og spørsmålet ble avvist fra nemndsbehandling i FinKN 2021-969 pga. ressurs hensyn. Nemnda viser også til FinKN 2019-785 og 2019-790 hvor utmåling av sakskostnader avvises.

Den aktuelle saken reiser en rekke materielle og prosessuelle spørsmål. Nemnda har verken ressurser eller kompetanse til å gjennomgå en så omfattende skiftesak i detalj for å avgjøre hva som utgjør rimelige og nødvendig kostnader. Nemnda tar normalt heller ikke stilling til hva som er

rimelige og nødvendige kostnader med mindre dette er vurdert av en domstol, jf. FinKN 2024-862, og FinKN 2022-497.

Nemnda mener derfor saken må avvises.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Saken avvises.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).